

परिश्रमेन विजयं साध्यम्

शर्तौ अस्ति। सा तस्मिन् बिल्ववेदिकायाः समीपं मूर्तं
धारयित्वा उपविशति। तस्याः गृहात् अदूरवर्तिनः एकं
विषबाधितं वृक्षं। वृक्षस्य शाखाः अपि नाशयति। कृष्णवर्णं
तस्मिन् वृक्षस्य शुष्कशाखेषु एका शाखे एकं उलूकः
उपविशति। समयं - अष्टवादने। केवलं उलूकस्य शब्दं एव
श्रुण्वति। चिन्तमनया सा - रमा तस्मिन् वेदिकां उपविशति।
तस्याः मनं चिन्तासम्पन्नं आसीत्। सा शर्तेः तस्याः
गृहस्य सोपानमार्गं चलति। तत्र स्थापितं एकं पुस्तकं
स्पृशति। सा तस्मिन् पुस्तकं पठितुं आरभत। पुस्तके
एकं चित्रं सा पश्यति। सा झटिति तत्र चित्रं सूक्ष्मं
पश्यति - रमायाः माता। तस्याः कमलामिव नयनं जलात्
सम्पन्नं भवति। उष्णयोः नेत्रात् अस्त्रुणि निर्झरी इव
प्रवहितुं आरभत। तत्र स्थगितुं असाध्यं भवति। तस्माः
क्रोधं, दुःखं, संतोषं च अस्त्रुणीयाः सार्धं गच्छति। उलूकस्य
शब्दं अधुना एकं गानमिव रमायाः कर्णात् पतति। तस्मिन्
गानस्य रागं सुपरिचितं भवति। तस्याः मातुः शब्दमिव
मधुरं भवति। सा विशालं आकाशं पश्य ताराणि किरति।
आकाशं शून्यं भवति। परन्तु तत्र एकं नक्षत्रं तां पश्य

मन्दहसति। तस्मिन् ~~नक्षत्रे~~ स्मितमानाः नक्षत्रेण सार्धं
एकं मृदुलं वातं तस्याः मुखे ~~व~~ पतति। तत्र रमायाः
मातृस्पर्शनमिव आस्वाददायिन्यकं भवति। नेत्राः अर्ध-
निर्मूलिते सा भूतकालस्मृतिषु व्यापृतुं आरभत। तस्याः
पूर्वकालं स्मृतियश्चमागतम् : : : : :
वर्षस्यः पूर्वं।
रमा एकं दरिद्रपरिवारे वसन्ति स्म। तस्याः
माता रमायाः बाल्यकाले किङ्कतः। ~~तस्या~~ ^{तथा} सार्धं केवलं
पिता एव भवन्ति। किन्तु पिता - रमेशं एकं उद्योगं अपि
न सन्ति। सः प्रतिदिनम् किमपि कृत्वा गृहे उपविशति।
रमा तस्याः बन्धु-सुरेशो ~~स~~ साकं ~~स~~ सरकार् विद्यालये
पठति स्म। रमा पठने बहवः उत्सुका अभवत्। सा
तस्याः विद्यालयस्य उत्तम छात्रा आसीत्। सर्वाणि
अध्यापकानि रमां पातकानिव संरक्षति स्म। किन्तु
तस्याः परिवारस्थितिः कठिनः आसीत्। पठनानन्तरं सा
एकः गृहे उद्योगं करोति। तत्र उद्योगात् लब्धं धनात्
सा कुटुम्बं पोषयति। रमायाः स्वप्नं भवति - कलक्टर
उद्योगं। किन्तु पठनार्थं बहवः धनं आवश्यकं भवति।
तत्र लक्ष्मिं सा प्रतिदिनम् उद्योगं गच्छति। तेन
साकं पठनः अपि।

पश्चात् । इति भवति तस्याः पितुः रोगः ।
रोगबाधितः सा कालक्रमेण अवशः भवति । आस्मिन्
अवसरे उद्योगं गन्तुं साध्यं न भवति । सा पठनं उद्योगं
च त्यक्त्वा गृहे पितुः परिवालनं करोति । अविष्यकालं
शून्यं भवति । तस्याः स्वप्नं अपि क्रमेण नाशयति । एकदा
कश्चन अध्यापकाः रमां पश्य गृहं प्राप्तवान् । विशेषः
श्रुत्वा तं खिन्नाः भवन्ति । तस्याः प्रियगुरु - राधिका
रमां उपेत्य तत्र उपविशति । रमायाः करं
अर्द्धया स्पृशति । रमायाः स्मितं मुखं सास्त्रं पश्य
राधिका प्रवसवदत् । - " हे पुत्री ! इयं अवसरे पठितुं
सुखं न भवति । मां जानामि । किन्तु तेन तव स्वप्नं
अनादृत्य गन्तुं असमीचीनं भवति । त्वं अतिसमर्था
भवति । तव अविष्यकालं तव करे सुखितं भवति ।
अतः इयं कीर्णोतु । - राधिका उक्तं पत्रं तस्याः पुरतः
ददाति । रमा किञ्चित् आसंगे तां पश्यति । पत्रं
उद्घाटयति - धनं । " किञ्चित् भवति यत् । तव पठनार्थं
पितुः चिकित्सार्थं इयं उपकारकं भवति । " प्रवसवत्त्वा
राधिका गृहात् गन्तुं आरभत । इति रमा तां
आश्लेष्य रुदितुं आरभत । राधिका अपि

पाठयति। शु. पि. प्रस. सी परीक्षा सम्यक् लिखति।
अद्य तस्य फलं आगमिष्यति।

सा तस्याः नयनानि उद्घाटयति। तेन पुरतः
तस्याः पिता भवति। "हं रमा, फलं अधुना आगमिष्यति।
इति गृहे आगच्छतु।" प्रवृत्त्वा सः रमायाः करे
स्पर्शयति। इति तस्य दृश्यं तस्य पत्नीयाः चित्रे
पतति। सा क्लिन्ननेनेन रमां गृहे नयति। दूरवाणि
द्वारा फलं दृश्यतुं पितुः साकं उपविशति। सा
सभयं फलं पश्यति। तत्र प्रथमस्थाने उपविशति
रमा रमेश इति नाम। रमा स्थगितं चित्रमिव तत्र
उल्लिखति। पिता आनन्दे गृहे धावति। रमा मूर्ध्नि
धारयित्वा दृष्टितुं रुदितुं च आरभत। विकाराः नदीयाः
इव प्रवहति। सा स्वयं आश्लिष्य अभिनन्दति।
कलक्टर इति नामे सा कोल्लं चित्तायां
उद्योगं आरभत। पश्चात् एकं कथारचना मत्सरं
उद्घाटयितुं तस्याः विद्यालये सा गच्छति। तस्य
सा कथायाः विषयं पठति - "प्रयत्नेन सर्वं साध्यं।"
तस्याः मने एकं मन्दहासं गानामिव आगच्छति। सा
तस्याः मातुः मुखं विचिन्त्य विषयं वदति। पन्थ

छात्रानां जनपदं तस्याः पुरतः आगच्छति | कश्चन
छात्रानां मन्दहासं पृष्पाणि इव सुन्दरं भवति | गमन
मार्गं सा प्रकृतिं पश्यति | तस्याः विजयेन साकं
प्रकृतिः अपि आनन्देन भवति |

सा तस्मिन् विद्यालययात्र अदूरवर्तिनः एकं
पल्लवितः वृक्षं पश्यति | तत्र शाखामृगाणाम् आन्दोलनं
पश्य जनाः भवति | ~~तत्र~~ तस्मिन् वृक्षस्य प्रकाशाखे -
चटकः | चटकस्य चञ्चलः रमां किञ्चित् कार्यं
वदति | सा तस्याः चञ्चलं कर्णिकया श्रुण्वति | "रमा
त्वं जयसि | तत्र ~~एव~~ एव धारालं |" चटकः गानस्य
अर्थं रमा पठति |

रमा तस्याः श्वेतवर्णं थानं उपेत्य | कवाटं
उद्घाटयति | तेन साकं आश्वति अपि तस्य रत्तावर्णं
पकृतिं वदति |

अधुना सर्वं रत्तावर्णं - विजयस्य रत्तावर्णं |